

Op een dag zal iedereen hier altijd tegen zijn geweest

meulenhoff.nl

Omar El Akkad

**OP EEN
DAG
ZAL
IEDEREEN
HIER
ALTIJD
TEGEN
ZIJN
GEWEEST**

Vertaald door André Haacke en Ruud van der Helm

MEULENHOF

ISBN 978-90-896-8459-2
ISBN 978-94-023-3009-0 (e-book)
ISBN 978-90-492-1284-1 (audio)
NUR 320

Oorspronkelijke titel: *One day everyone will have always been against this*

Omslagontwerp: © Alan Nevens, bewerkt door Pinta Grafische Producties

Zetwerk: Mat-Zet bv

© 2025 by Omar El Akkad

© 2026 Nederlandse vertaling André Haacke, Ruud van der Helm en Meulenhoff Boekery bv, Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekery bv, Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

‘Vroeg of laat zullen ze ons land verlaten, zoals zovelen door de geschiedenis heen uit zo veel landen vertrokken zijn. Spoorwegen, schepen, ziekenhuizen, fabrieken en scholen zullen van ons zijn en wij zullen hun taal spreken zonder berouw of dankbaarheid. We zullen weer gewone mensen zijn. Als wij de waarheid onrecht aandoen, doen we dat in elk geval uit eigen wil.’

Tayeb Salih, *Season of Migration to the North*

‘Zijn dat jullie kinderen?’ ‘Ja.’

Wisława Szymborska, ‘Vietnam’

Inhoud

1	Vertrek	13
2	Getuige	37
3	Waarden	57
4	Taal	75
5	Verzet	89
6	Vakmanschap	106
7	Mindere kwaden	122
8	Angst	141
9	Afscheid	169
10	Aankomst	198

Het meisje is asgrauw wanneer ze haar vinden; ze denkt dat haar einde is gekomen. Als dragers in dienst van een groteske adel dragen een stuk of zes mannen de brancard naar buiten, uit iets hols, iets wat ooit een huis was, en zij – een meisje van negen of tien – wordt weggevoerd. Versuft en bebloed zit ze op de brancard en kijkt opzij. Haar ogen lijken iets te zoeken. De mannen lijken geen seconde te willen verliezen, alsof hun zorg en zachtheid nog ongedaan kunnen maken wat dit meisje, deze plek en de lichamen is aangedaan; lichamen die nog onder het puin vandaan gehaald moeten worden. Vlakbij roept iemand God aan en vraagt om vergelding. Misschien is God hier ook ergens, op zoek naar iets of iemand.

Jaren geleden leerde ik een militair kennen die het bestuderen van industrieel oorlogsgeweld tot zijn hobby had gemaakt. Hij vertelde me dat bij een bomexplosie niet de scherven of de steekvlam het eerst doden. Het dodelijkst is de schokgolf: lucht

die met enorme kracht vanaf de plek van de ontploffing naar buiten wordt geperst. 'Wat je moet doen,' zei hij, 'is je op de grond werpen, je oren bedekken en uitademen. Je longen leegmaken, zodat ze niet door de schokgolf worden platgedrukt. Maar als je te dicht bij de plek van de explosie bent, maakt het niet uit wat je doet of nalaat; dan helpt niets meer.' Hij legde uit dat de kracht van de schokgolf afneemt met de derde macht van de afstand tot de explosie. Met andere woorden: de beste manier om niet door een raket, mijn of granaat te worden gedood, is ervoor te zorgen dat je zo ver mogelijk weg bent wanneer die ontploffen.

'Hoe kun je dat weten?' vroeg ik.

'Wat weten?'

'Dat dat op het punt staat te gebeuren. Dat je zo ver weg mogelijk moet zijn?'

'Nou,' zei hij, maar hij maakte zijn zin niet af. Een paar minuten later vertelde hij over een bizar ongeluk dat zijn dochter als peuter was overkomen. Hij had haar in zijn armen naar de spoedeisende hulp gedragen, en dat was het angstaanjagendste wat hij ooit had meegemaakt. Zelfs in zijn werk, zelfs na alles wat hij had gezien: het angstaanjagendste.

Terwijl de mannen het meisje wegdragen uit wat ooit haar huis was, vraagt ze of zij haar naar de begraafplaats brengen. Een van de mannen zegt: 'Masjalla, masjalla.'

Letterlijk vertaald betekent dat: 'Wat God heeft gewild.' Maar die vertaling is te vlak. Nauwkeuriger – althans in een van de betekenissen – komt de uitspraak neer op: 'Wat er is gebeurd, is door God zo gewild.' Toch klinkt iedere Nederlandse of Engelse vertaling stijf en eentonig, terwijl *masjalla*

in het Arabisch juist een orkestrale klank heeft. Voor wie met de taal is opgegroeid, is onmiddellijk duidelijk dat de man op dat moment iets heel anders bedoelt. Iets wat van generatie op generatie wordt herkend wanneer stralende grootmoeders masjalla uitroepen na een pianorecital, een diploma-uitreiking of bij de eerste aanblik van een pasgeborene. Op zulke momenten drukt masjalla een diepgevoelde vreugde uit: kijk toch wat God heeft gedaan.

دللا عاش ام

Ook taal kan de lucht uit je longen persen.

Buiten de hoge muren, prikkeldraadversperringen en controleposten die deze plek omringen, ligt het imperium. Ook dat imperium zit opgesloten in een eigen verdedigingswerk van taal: een taal waarin gebouwen niet worden verwoest, maar spontaan in brand vliegen; waarin explosies komen en gaan als de Chinooks die over de bergen vliegen; waarin mensenlevens worden genomen alsof dat de enige natuurlijke en rechtmatige orde van hun bestaan is. Alsof het leven zelf de afwijking is. Diezelfde taal kan de meest bloeddorstige marginale groepen van het imperium beschermen, maar zij hebben geen behoefte aan taalverdraaiingen. Juist het midden – de links-liberale, welwillende, snel geschokte middengroep – heeft dringend behoefte aan de bescherming die zulke taal biedt. Want het is het midden dat hiernaar kijkt en moet zeggen: ja, dit is tragisch, maar noodzakelijk, want het alternatief is barbaarsheid. Het alternatief – voor de talloze doden, voor de verminkten en wezen die zonder huis, school of ziekenhuis moeten overleven, voor het geschreeuw onder het puin, voor

de lijken die door gieren en honden worden opgevreten, voor de pasgeborenen die huilen en verhongeren – is barbaarsheid.

Het meisje op de brancard gelooft dat haar einde is gekomen. Een van de mannen zegt tegen haar: ‘Inti zai el amar.’

Jij bent als de maan. Opnieuw schiet elke vertaling tekort. In onze taal bestaat geen equivalent dat recht doet aan de herkomst van deze uitdrukking. Het Arabisch kan daarentegen teruggrijpen op een traditie die wordt gevoed door films, liefdesliedjes en familiebijeenkomsten van generaties her. Luister naar de speelse vermenging van vreugde en smeken – rauw, onverbloemd smeken – die in zijn woorden doorklinkt. Tegen het meisje dat is blijven leven terwijl zovelen stierven, zegt hij: ‘Jouw schoonheid is buitenaards.’

رمقلا يز

Hier is iets ten einde gekomen. Maar er begint iets anders. De doden boren bronnen in de levenden aan.

1

Vertrek

Een baby van achttien maanden oud met een schotwond in het voorhoofd. Misschien mikte de sluipschutter op iets anders. Misschien is er een verklaring. Misschien was het noodzakelijk.

Portland, 2024

De lente is in aantocht. Mijn dochter bouwt een stad. De hoofdstraat loopt over de hele lengte van onze gang, van de voordeur tot de eetkamer. Ze rolt een lange strook papier uit en tekent er verkeersstrepen op, trottoirs, bomen en struiken. Langs de wand, vlak bij de streepjes waarmee we haar groei bijhouden sinds ze voor het eerst rechtop stond, heeft ze winkelpuien geplakt van roze en oranje knutselpapier: supermarkten en koffietentjes, een dierenwinkel. Aan het einde van de straat zit een dozijn knuffeldieren bijeen, alsof ze in alle ernst bijeen zijn gekomen in wat, voor zover

ik kan beoordelen, alleen maar een zorgvuldig ontworpen woongemeenschap kan zijn. Mijn dochter rangschikt ze nauwgezet, geeft elk zijn eigen plek en begint een park voor hen aan te leggen. Ze wordt binnenkort zeven jaar; of, in drakenjaren, honderd. Ze bestaat uit dromen.

We wonen in de bossen van Oregon, in een streek van wijn en hazelnoten, in dat merkwaardige overgangsgebied waar het progressieve Portland eindigt, maar Trump Country nog niet echt begint. Een jaar voor de geboorte van onze dochter probeerden we een huis in de stad te vinden. Dat bleek onbetaalbaar, dus zochten we steeds verder daarbuiten. Wekenlang bezochten we kleine nederzettingen ten oosten en noorden van de Willamette Valley. We reden zelfs naar de overkant van de Columbia River, in het zuidelijkste punt van de staat Washington. Nadat we twee huizen hadden afgewezen vanwege de confederatievlaggen die in de voortuinen wapperden, kwamen we hier terecht. Aan de ene kant woont een veteraan uit de Tweede Wereldoorlog. Aan de andere kant woonde, zij het maar voor drie maanden, een man die dacht dat een huis aan een landweg zonder trottoir, midden in niemandsland, waar je 's nachts alleen het gehuil van coyotes hoort, ideaal was voor een Airbnb. Na een paar maanden verkocht hij het huis weer.

Dit is al mijn zestiende of zeventiende huis; helemaal zeker weet ik het niet. Maar voor mijn kinderen is dit hun eerste huis. Hun leven beweegt zich in vaste banen om dit huis, deze stad, dit land, op ruim elfduizend kilometer van de plek waar de jeugd van hun vader langzaam uiteen begon te vallen.

Af en toe laat ik ze foto's zien. Ik sla mijn versleten jaarboek van de middelbare school open en zeg: 'Ja, dat ben ik met die belachelijke krullen.' Ik laat ze beelden zien van hun grootvader, die stierf voordat ze geboren werden. Op een foto staat hij op een woestijnweg naast de auto van een vriend geparkeerd. Ze reden allebei in zo'n stijlvolle Mercedes sedan uit het begin van de jaren negentig. Ik probeer mijn kinderen – die geen idee hebben waar ik het over heb – uit te leggen dat een Mercedes destijds het statussymbool bij uitstek was, het bewijs dat mijn familie tot de hogere middenklasse behoorde. Ik zie hun blik glazig worden en ineens treft me de absurditeit van dit alles: hoe kon dit ooit zo belangrijk voor me zijn? Toen mijn vader die Mercedes kocht, was ik ongeveer even oud als mijn dochter nu. Ik weet nog dat ik een gil slaakte. Dat ik een dansje maakte.

Er is een onoverbrugbare afstand. Ik ben me daarvan bewust en ik vermoed dat mijn kinderen dat ook al beginnen te voelen. Ik vertel mijn dochter dat we ooit samen naar de plek zullen gaan waar ik geboren ben. Dan kan ze de piramides met eigen ogen zien en zelf uitzoeken wat er echt met de neus van de Sfinx is gebeurd. Ik vertel haar over de stranden aan de noordkust, waar het koraal neonkleuren heeft en waar je tussen de vissen kunt zwemmen en ze bijna kunt aanraken. Ik waarschuw haar dat alles anders zal zijn dan wat ze hier gewend is. 'Hier stopt iedereen voor een rood verkeerslicht. Nou, als we daar zijn, wees dan niet verbaasd wanneer...' Ik pauzeer. Hoe bereid je een kind voor op iets wat, vergeleken met haar overzichtelijke leven tot nu toe, als pure chaos zal aanvoelen? 'Daar is toeteren gewoon een taal,' zeg ik. Ze lacht. Maar diep vanbinnen

weet ik dat ik haar daar wellicht nooit mee naartoe zal nemen.

Ik heb geleerd die afstand voor mezelf te rechtvaardigen. Voor haar zou het te veel zijn, te overweldigend, te verwarrend. Bovendien ben ik al zo lang weg uit het land van mijn voorouders dat het eigenlijk geen zin meer heeft om terug te keren, dat er geen echte band meer over is. Maar er schuilt iets oneerlijks in die excuses. Net zoals toen mijn vrouw en ik ontdekten dat we een meisje verwachtten en ik wekenlang nadacht over babynamen die zowel in het Westen als in het Midden-Oosten zouden werken, namen waarmee ze zich ongehinderd in twee werelden zou kunnen bewegen.

In werkelijkheid houd ik voor mijn dochters bestwil liever afstand van de verre kant van haar afkomst, omdat ik zelf al ruim veertig jaar ervaar wat het betekent die last te dragen. Ik heb gezien hoe neven en nichten op JFK apart werden genomen voor extra controle vanwege hun Arabische accent. Ik heb mijn naam op de vreemdste manieren horen uitspreken, waarbij de letter ξ – voor wie er niet mee is opgegroeid – als stroop in de keel blijft hangen. Ik heb beleefd aan goedbedoelende mensen uitgelegd dat ik er geen enkel bezwaar tegen heb vrouwen een hand te geven; misschien ligt dat voor andere moslims anders, dat weet ik niet; we kennen elkaar tenslotte niet allemaal. Tijdens een boekpromotietour zei ik eens half als grap dat ik mijn romans in het Arabisch schrijf en ze vervolgens door Google Translate haal. De interviewer geloofde me, wat het gesprek nogal ongemakkelijk maakte. Ik heb in mijn leven ontelbare keren moeten opstaan en spreken namens alle moslims, alle Arabieren, alle bruine mensen op aarde. Niet omdat ik

tegenover monsters of bewust kwaadaardige mensen stond, maar tegenover mensen die geen referentiekader hebben. Ik heb braafjes geglimlacht en geknikt. Ik bleef beleefd.

Uiteindelijk stelt het allemaal niet zoveel voor. Ik heb geleerd ermee te leven, maar waarom zou mijn dochter dat ook moeten doen? Ik houd afstand tussen wie zij is en waar zij vandaan komt, zodat haar leven eenvoudiger blijft.

Dat wil zeggen: ik ben een lafaard.

Mijn dochter houdt even op met het tekenen van de v-vormen van een schommel in het park van haar denkbeeldige buitenwijk. Ze staat op en komt naar me toe. In de woonkamer scrol ik door foto's en video's uit de nasleep van weer een gruweldaad in Gaza. Ze wil even controleren hoe je 'welkom' spelt.

Ik klap mijn laptop haastig dicht. In verschillende vensters staan beelden van een meisje dat na een Israëliëse lucht-aanval onder het puin vandaan wordt gehaald. Ze is niet veel ouder dan mijn dochter. In een ander venster is een opname te zien van een meisje dat om hulp smeekt. Kort daarna wordt ze door een Israëliëse sluipschutter doodgeschoten. Meer dan twintig vensters staan open: een bloederig, macaber spektakel van de ergste misdaden die ooit live zijn uitgezonden. Ik zeg mijn dochter dat ze het woord goed heeft gespeld. Licht als een veertje gaat ze terug naar haar park.

Dit is mijn eerste herinnering aan oorlog.

Herfst 1990, groep vijf van de basisschool. De American

International School in Doha, Qatar, was gesticht door de Amerikaanse ambassadeur. Ik neem aan dat zijn benoeming de beloning was voor een royale campagnebijdrage; zo gaan die dingen nou eenmaal. De AIS was er deels gekomen voor zijn dochter G., het eerste meisje op wie ik stapelverliefd werd.

Uit opgevangen losse flarden van gesprekken tussen volwassenen – nauwelijks hoorbare, achteloos uitgesproken woorden, het avondnieuws in de andere kamer – maakte ik die herfst op dat er een oorlog op uitbreken stond. Niet bij ons, maar ook niet ver weg. Ik herinner me hoe mijn vader grote x'en van ducttape over de ramen van het balkon plakte, zogenaamd om te voorkomen dat ze bij een explosie zouden verbrijzelen. Hij maakte er nog grapjes over. Nu begrijp ik dat hij daarmee vooral zijn zoon gerust wilde stellen. Mijn vader probeerde iets onbeduidend te laten lijken dat in werkelijkheid allesbehalve onbeduidend was.

Toch wisten we dat we ons niet midden in die oorlog bevonden; een explosie zou ons niet treffen. Al snel veranderde het conflict dat later bekend zou komen te staan als de Golfoorlog – en daarna als de Eerste Golfoorlog – van iets waar niemand hardop over sprak in een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks leven, even gewoon als het weer of de zonsondergang. De eindeloze stroom beelden op CNN, die aanvankelijk zo'n schok teweegbracht – de nachtelijke stadsgezichten van Bagdad die met tussenpozen openbarsten in bollen van bleekwit licht –, riep al snel geen reactie meer op. Zo ging dat nu eenmaal op sommige plekken, met sommige mensen: ze werden bollen van bleekwit licht. Het belangrijkste was dat wij het niet waren.

Tijdens de Eerste Golfoorlog arriveerden er Amerikanen in Qatar. Natuurlijk waren er daarvoor al veel Amerikanen geweest, net als andere expats uit alle windstreken. (Binnen de hiërarchie van migratie is ‘expat’ meestal de term voor witte westerlingen die huis en haard verlaten om zich elders te vestigen, vaak omdat ze daar meer kunnen verdienen. Wanneer anderen hetzelfde doen, worden ze al snel bestempeld als ‘vreemdelingen’, ‘illegalen’ of in het gunstigste geval ‘economische migranten’. Zoals bij de meeste vormen van segregatie weet iedereen instinctief welk etiket hem of haar wordt opgeplakt. Dat weten is een kwestie van zelfbehoud.) Omdat Qatar over een van de grootste aardgasreserves ter wereld beschikt, trok het land al decennia lang buitenlanders aan die er een bestaan zochten dat, als je het nooit zelf hebt geleefd, bijna onwerkelijk lijkt: een leven waarin huishoudhulpen, chauffeurs en villa’s niet alleen zijn voorbehouden aan een superrijke elite, maar de norm vormen voor een welgesteld middenklassebestaan. In de jaren dat ik er woonde, was ongeveer negentig procent van de inwoners van Qatar niet-Qatarees. De meesten waren arbeiders uit zogenaamde derde landen: Pakistan, India, de Filipijnen, Bangladesh en Nepal (later ook uit vrijwel elk deel van Sub-Sahara-Afrika). Zij bestuurden de auto’s, bouwden de wolkenkrabbers en maakten de villa’s schoon. Een groot deel van de olierijke Arabische Golf is op hun rug gebouwd. Tot op de dag van vandaag hebben ze nauwelijks rechten; ze delen nauwelijks in de fonkelende fantasie die met de winsten uit fossiele brandstoffen is betaald en met de lichamen van deze mannen en vrouwen werkelijkheid is geworden.

De Amerikanen die tijdens de oorlog arriveerden, kwamen niet om in villa's te wonen of in kantoortorens te werken. Ze verbleven in een rommelig tentenkamp aan de rand van de hoofdstad. Ze droegen uniformen en zagen eruit als de Amerikanen die we kenden uit films en van televisie. Op school liet onze leraar ons bedankbriefjes schrijven, die daarna naar de legerbasis werden gebracht. Ik weet niet meer waarvoor ik precies dankbaar moest zijn. Alleen dat dankbaarheid belangrijk was. Dat zonder deze mensen – en zonder wat zij bereid waren te doen – de wereld er heel anders uit zou zien.

Vier jaar eerder werkte mijn vader, toen pas eenendertig, op de boekhoudafdeling van het Cairo Sheraton in Egypte. Op een avond liep hij het hotel uit toen een paar soldaten hem tegenhielden en begonnen lastig te vallen.

Het land was nog altijd verdoofd door de grimmige jaren na de moord op president Anwar el-Sadat. Nadat hij de Camp David-akkoorden had ondertekend en de vrede tussen Egypte en Israël formeel was bezegeld, werd hij in 1981 tijdens een militaire parade doodgeschoten door een islamitisch-fundamentalistische legerofficier. Wat ik vermoedelijk met mijn vader deel – hij is inmiddels al ruim tien jaar dood – is deze ene blijvende indruk van Egypte: dat in de delen van de wereld waar wij vandaan komen de macht vaak in andere handen overgaat via een moord, een staatsgreep, een geslaagde of mislukte revolutie. Mijn vader hield van Egypte. Hij zag het voor wat het was en hield er toch van.

Kort na mijn geboorte, in 1982, werd de moordenaar van Sadat voor het vuurpeloton geleid. In diezelfde periode leefde het land onder de verstikkende druk van de staat van beleg. Wie 's nachts op straat was, moest daarvoor een officiële reden hebben. Wie die niet had, liep het risico te worden aangepakt door soldaten die vrijwel elk kruispunt in een militaire controlepost hadden veranderd. Ik heb geleerd dat dit een kenmerk is van een falende samenleving: dat je je voortdurend moet verantwoorden voor je bestaan.

Het was laat op de avond en mijn vader was klaar met werken. Omdat hij in de toeristische sector werkte – en de Egyptische samenleving al geruime tijd volledig afhankelijk was van het toerisme om een economische ineenstorting te voorkomen – had hij een officiële ontheffing om zich tijdens de avondklok op straat te bevinden. De soldaten op de hoek wisten dat niet. Het kon hun ook weinig schelen. Jong en verveeld waren ze precies wat autoritaire regimes sinds mensenheugenis van jonge, zich vervelende soldaten maken: mannen die ergens worden neergezet als de belichaming van de gewelddadige basis van politieke macht. Een van hen hield mijn vader aan.

‘Je papieren,’ zei hij.

Mijn vader haalde zijn papieren tevoorschijn. Zonder ze te lezen scheurde de soldaat ze doormidden en gooide ze op de grond.

‘Je papieren,’ herhaalde hij.

In de ruim veertig jaar die sindsdien zijn verstreken, heb ik vaker aan dit moment gedacht dan aan enig ander moment waarover mijn vader me ooit vertelde. Ik dacht eraan toen ik mijn paspoort over de balie schoof bij grensover-

gangen. Toen ik midden in de nacht op de vlucht sloeg voor RPG-aanvallen. Toen ik in een pension in Kandahar zat en luisterde naar twee vertegenwoordigers van de Taliban, die met groot zelfvertrouwen uitlegden hoe de wereld bestuurd zou moeten worden. Ik dacht er ook aan toen ik in een rechtszaal in Guantánamo Bay zat en zag hoe hoogopgeleide mannen en vrouwen legitimiteit verleenden aan een ad-hocrechtssysteem waarvan ze wisten dat het van meet af aan niet legitiem was. Zolang ik me kan herinneren, vormt dit het referentiepunt van mijn visie op politiek kwaad: de achteloze omgang met zowel wetten als principes. Regels, conventies, moraal – zelfs de werkelijkheid – bestaan alleen zolang ze het behoud van macht dienen. Zodra dat niet meer zo is, zijn ze, net als al het andere, inwisselbaar.

Toevallig verliet de chef van mijn vader het hotel kort na hem en zag wat er gebeurde. Hij was bevriend met een van de soldaten. Vermoedelijk is dat de enige reden dat mijn vader die nacht gespaard bleef en niet werd afgevoerd naar een van de geheime uithoeken van het labyrintische Egyptische gevangenisstelsel, waarin hij spoorloos had kunnen verdwijnen. Ik geloof dat mijn vader die nacht besloot dat hij geen andere keuze had dan het enige thuis dat hij ooit had gekend achter zich te laten.

Hij speelde al langer met het idee om te vertrekken. Net als zo veel andere landen die na het kolonialisme een eigen koers probeerden te vinden, was Egypte een land waarin de toekomst leek te zijn verbannen, een land geregeerd door mensen die het overgrote deel van de bevolking geen geloofwaardig perspectief op verbetering boden. Onder

buitenlands gezag, en later onder lokaal gezag, bleef de centrale richtlijn dezelfde: ken je plaats. Dat is een veelvoorkomende en ontluisterende politieke erfenis. Je leert de wereld kennen onder het bewind van iemand voor wie jij minderwaardig bent, iemand die jou het recht op een toekomst ontzegt. Dan nestelt zich diep vanbinnen het wrange besef dat ware macht het vermogen is een ander precies datzelfde te ontzeggen. De buitenlanders waren vertrokken; wat restte waren de eigen mensen.

En dus besloot mijn vader op een dag dat hij moest vertrekken. Hij hield ongelooflijk veel van Egypte. Hij was gevormd door de muziek en de poëzie van het land, kende alle straten en stegen van Caïro en had als kind onder de tafels gezeten in Café El Fishawi in El Hussein, waar hij luisterde naar Naguib Mahfouz, die daar al decennia vóór zijn Nobelprijs hof hield. Sindsdien is het ons lot elders te leven.

Het was niet ongevoerd dat mensen zoals wij hun heil elders zochten. Na een paar maanden zoeken vond mijn vader een baan in het buitenland, zoals zo veel Arabische mannen in die jaren en in de jaren daarna. Opnieuw een boekhoudbaan, ditmaal bij een hotel in Libië. Op de dag dat zijn nieuwe leven zou beginnen, ging mijn vader naar de luchthaven van Caïro, gaf zijn paspoort af en werd onmiddellijk in hechtenis genomen.

In grote delen van de Arabische wereld is het gebruikelijk dat de voornaam van de vader als tweede naam van de zoon wordt gebruikt. Mijn naam is Omar Mohammed El Akkad. Mijn vader heet Mohammed Ahmad El Akkad. Mijn grootvader, Ahmad Suleiman El Akkad, was een textielhandelaar

die enkele maanden vóór de geboorte van mijn vader overleed en wiens begrafenis, zo is mij verteld, heel El Hussein tot stilstand bracht. Voor mijn vader pakte dat slecht uit: een alledaagser naam dan ‘Mohammed Ahmad’ bestaat nauwelijks. Diezelfde naam staat ook op een Libische lijst van terroristen. Zijn leeftijd sluit uit dat hij de gezochte man kan zijn. Toch moet hij een extra veiligheidscontrole ondergaan. De toegang tot Libië wordt hem geweigerd. We zijn er nooit gekomen.

Kort daarop kreeg mijn vader opnieuw een baan aangeboden, ditmaal in Qatar, een uithoek van het Britse Rijk. Het land was nog maar kort onafhankelijk en inmiddels waren er enorme fossiele energiebronnen aangeboord. Het was een van de snelst groeiende landen ter wereld, zwemmend in het geld en naarstig op zoek naar arbeidskrachten. Mijn vader nam een baan aan in een hotel in Doha, de Qatarese hoofdstad. Hij wist niets van Qatar. Geld was de enige reden om erheen te gaan. Het betaalde beter dan welke baan hij in Egypte ooit had kunnen vinden. (Een van de ironieën van het leven in een land als Qatar – een van de veiligste plekken ter wereld, althans voor de middenklasse en hoger – is dat zo veel mensen erheen trekken en vervolgens een zogenaamde ontberingstoelage krijgen omdat ze buiten hun vaderland moeten wonen.) Mijn vader had een gezin te onderhouden. Dus vertrokken we. En vanaf dat moment zijn we altijd blijven vertrekken.

Een van de kenmerken van het westerse links-liberalisme is de achteraf gekoesterde overtuiging dat moreel zuiver verzet de enige aanvaardbare reactie is van slachtoffers van het kolonialisme. Zolang het geweld nog gaande is – het